

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIA A TREIA

CAUZA PLOTNICOVA c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 38623/05)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

15 mai 2012

*Hotărârea va rămâne definitivă în circumstanțele stabilite în articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Plotnicova c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a Treia), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Josep Casadevall, *Președinte*,

Corneliu Bîrsan,

Alvina Gyulumyan,

Ján Šikuta,

Luis López Guerra,

Nona Tsotsoria,

Mihai Poalelungi, *judecători*,

și Santiago Quesada, *Grefier al Secției*,

Deliberând la 17 aprilie 2012 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 38623/05) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dna Lidia Plotnicova („reclamanta”), la 17 octombrie 2005.

2. Reclamanta a fost reprezentată de către dl R. Tocan, avocat în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl Vladimir Grosu.

3. Reclamanta a pretins că a fost deținută în condiții inumane contrar articolului 3 al Convenției și că drepturile ei garantate de articolul 6 § 3 al Convenției au fost încălcate.

4. La 12 ianuarie 2009, Curtea a decis să comunice cererea Guvernului. De asemenea, Curtea a decis să examineze împreună fondul cererii și admisibilitatea acesteia (Articolul 29 § 3).

ÎN FAPT**I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI**

5. Reclamanta s-a născut în 1950 și locuiește în Chișinău. În timpul anilor 1990 ea a devenit bine-cunoscută în cercurile de afaceri din Moldova și a fost desemnată „Omul de afaceri al anului” în 1999.

6. În perioada 1999-2001, reclamanta a împrumutat bani de la patru persoane, sumă care se ridica la 894 955 lei moldovenești (MDL),

(aproximativ 79 000 de euro (EUR) la acea dată). Ea le-a spus creditorilor ei că va folosi banii pentru a importa produse cosmetice de la o companie franceză care vor fi vândute în magazinele sale cosmetice din Chișinău. Însă, ea nu a întors banii și dobânda în termenul la care a convenit cu creditorii. Reclamanta susține că ea a plătit o parte din datorii înainte de începerea procedurilor împotriva ei și că întârzierea la plata datoriilor se datora întârzierilor la importarea produselor cosmetice în Moldova. Părțile nu au disputat faptul că reclamanta nu a negat niciodată existența datoriilor și că ea a confirmat existența acestora în scris și în fața autorităților în timpul procedurilor penale.

7. Ca urmare a plângerilor penale depuse de creditori, la 11 noiembrie 2002, împotriva reclamantei a fost pornită urmărirea penală. Ea a fost acuzată de obținerea unor sume de bani prin fraudă, fără a avea intenția de a le returna. Potrivit reclamantei, o persoană care avea influență asupra unui creditor dorea să obțină un contract cu compania franceză și a amenințat-o cu închisoarea dacă refuză să-i transfere afacerea cu compania. Procedurile penale erau folosite pentru a-i distruge afacerea.

8. La 3 februarie 2003, reclamanta a fost dată în căutare, iar la 4 februarie 2003, instanța de judecată a emis un mandat de arestare preventivă pe numele ei. Nici reclamanta, nici reprezentatul ei nu au fost prezenți.

9. Potrivit reclamantei, ea a fost reținută la 13 martie 2003 și transportată la Comisariatul de poliție Chișinău, unde a s-a aflat toate ziua, fără să se fi întocmit vreun proces-verbal de reținere. Guvernul a susținut că detenția ei a fost înregistrată corespunzător. Deoarece avea probleme serioase de sănătate, a fost chemată o ambulanță și reclamanta a fost transportată la spital la cererea medicilor. Reclamanta a stat 7 zile în spital sub supravegherea poliției. La 20 martie 2003, reclamanta a fost externată din spital, a fost reținută din nou și dusă la Comisariatul de poliție Chișinău. Ea s-a simțit rău în aceeași zi; a fost solicitată o altă ambulanță. La 11 aprilie 2003, fiica reclamantei a depus o plângere la Procuratura Generală Chișinău în privința pretinsului refuz din 20 martie 2003 de a permite transferul reclamantei la spital. Reclamanta nu a informat Curtea dacă a primit vreun răspuns sau dacă a făcut vreo plângere la procurorul ierarhic superior sau în instanța de judecată în privința acelei plângeri. La 28 mai 2003, ea a fost transferată la Penitenciarul nr. 13.

10. La 2 aprilie 2003, procurorul a trimis o comisie rogatorie la autoritățile franceze cu solicitarea să verifice dacă reclamanta a contactat cu compania de cosmetice și dacă ea era reprezentata acesteia în Moldova, precum și dacă ea a cumpărat produse cosmetice de la acea companie cu scopul de a le importa în Moldova. La 26 iulie 2004, reclamanta a solicitat ca „două volume de materiale din Franța” să fie atașate la dosar. Procurorul a admis cererea ei cu condiția ca materialele să fie traduse. Instanța de judecată a acceptat, dar se pare că traducerea nu a mai fost atașată la dosar.

11. Reclamanta a solicitat audierea martorilor din partea sa. În special, la 1 noiembrie 2003, ea a cerut audierea lui O.G., fiul unui creditor, pe motiv că el ar fi primit sume mari de bani de la reclamantă în contul datoriilor pe care le avea la mama lui. În plus, ea contacta frecvent cu el, ceea ce dovedea, în opinia reclamantei, că ea nu se ascundea de creditorii ei, ci că încerca cu bună-credință să-și onoreze obligațiile. Reclamanta a prezentat copii ale chitanțelor eliberate de creditori care confirmă faptul că ea le-a returnat mai multe sume de bani anterior pornirii urmăririi penale (de exemplu, ea a returnat 5 000 USD la 13 aprilie 2000, 300 USD la 15 ianuarie 2001, 500 USD la 15 decembrie 2001 și 500 USD la 15 ianuarie 2002; în plus, ea a întors sume mai mici lui S., unul din creditori, de mai multe ori în decursul anului 2001).

12. La 27 iulie 2005, reclamanta a fost condamnată la 10 ani de închisoare. Instanța de judecată s-a bazat pe declarațiile mai multor martori care certificau faptul că reclamanta a luat bani de la ei și nu i-a întors, ascunzându-se de ei. Instanța de judecată nu a menționat nimic despre rezultatele comisiei rogatorii, ci s-a bazat pe „informațiile de la Ministerul Afacerilor Interne”, potrivit cărora reclamanta nu era reprezentanta companiei franceze în Moldova. În apelul depus de ea, reclamanta a notat, *inter alia*, că ea nu a primit traducerea materialelor obținute de la autoritățile franceze. Ea a reiterat cererea în cadrul ședinței de judecată la Curtea de Apel Chișinău, adăugând că instanța de judecată inferioară a notat că este imposibilă examinarea acelor documente în lipsa traducerii. Ea a făcut trimitere la chitanțele eliberate de creditorul S. ca dovadă a faptului că ei au contactat frecvent în decursul anului 2001, atunci când i-a returnat mai multe sume de bani în contul datoriei (a se vedea paragraful 11 de mai sus). De asemenea, ea a notat că la 30 noiembrie 2001, ea s-a deplasat împreună cu S. la vamă pentru a întâmpina un camion plin cu marfă importată de la compania franceză, iar acest lucru a fost confirmat în timpul procesului în prima instanță. Reclamanta a declarat, de asemenea, că ea a solicitat procurorului să-l citeze pe O.G. în calitate de martor pentru ca acesta să confirme că ea i-a returnat lui, ca fiu al unuia din creditori, sume mari de bani. În plus ea a susținut că a fost deținută împreună cu alte 7 persoane timp de doi ani într-o celulă care măsura 10 m², iar celula era insuficient luminată, insuficient ventilată și insuficient echipată cu necesarul elementar. De asemenea, ea a reclamat faptul că a fost supusă relelor tratament în timpul detenției, în urma cărora ea a fost internată în spital cu o mână ruptă. Ea a cerut ca problemele ei de sănătate să fie luate în considerare, precum și condițiile inumane de detenție în care a fost deținută o perioadă lungă de timp.

13. Curtea de Apel Chișinău a programat o ședință de judecată pe 1 decembrie 2005. Potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată, la cererea avocatului reclamantei instanța de judecată a admis la dosar recomandarea dată de compania franceză instanței de judecată, potrivit căreia reclamanta a

fost reprezentanta companiei în Moldova din 1994 până în 2002, fiind recunoscută ca un om de afaceri serios și responsabil, a cărui activitate a permis companiei franceze să-și extindă afacerea în Moldova. În timpul ședinței de judecată din 1 decembrie 2005, reclamanta a solicitat „să i se pună la dispoziție setul de documente din Franța, având în vedere că prima instanță de judecată a menționat că documentele nu au fost traduse și, prin urmare, nu au fost examinate”. Avocatul reclamantei a susținut cererea, adăugând că ei au depus în primă instanță documente contabile din Franța care atestă existența relațiilor de afaceri dintre compania de cosmetice franceze și clienta sa care reprezenta compania în Moldova. Potrivit procesului-verbal, instanța de judecată a respins cererea, motivând că materialele vizate de reclamantă au fost examinate de prima instanță.

14. În urma examinării argumentelor părților, instanța de judecată a menținut sentința instanței inferioare, constatând că toate argumentele formulate de apărare au fost examinate de instanța inferioară și că aceasta le-a respins ca neîntemeiate în mod just. În ceea ce privește argumentul reclamantei potrivit căruia ea nu a avut posibilitatea să studieze versiunea tradusă a documentelor obținute de la autoritățile franceze, instanța de judecată a statuat că această chestiune a fost deja examinată în timpul ședințelor de judecată în prima instanță.

15. În recursul declarat de avocatul reclamantei, acesta a menționat refuzul instanței de judecată inferioare de a audia martorii din partea reclamantei; faptul că instanțele de judecată nu s-au expus asupra probelor conform cărora ea returnase creditorilor o parte importantă din datorie, ceea ce excludea intenția de a eluda întoarcerea banilor; faptul că dosarul nu era complet, anumite documente din dosar care dovedeau nevinovăția ei nu au fost transmise de prima instanță de judecată Curții de Apel; și că două din cele patru pretinse victime nu s-au prezentat la Curtea de Apel Chișinău, însă ea considera că prezența lor era obligatorie.

16. Avocatul reclamantei a considerat că ea a fost acuzată pentru incapacitatea de a-și plăti datoriile, contrar articolului 1 al Protocolului nr. 4 la Convenție. De asemenea, el a făcut trimitere la informația de la Departamentul Vamal care confirma faptul că la 29 noiembrie 2003, compania în care lucra reclamanta în calitate de director executiv a importat produse cosmetice de la compania franceză, și, prin urmare, desfășura exact activitatea pentru care reclamanta a împrumutat banii. În plus, el a făcut trimitere la contractul încheiat de compania franceză și reclamantă, în conformitate cu care reclamanta acționa în calitate de reprezentant exclusiv al companiei în Moldova. În cele din urmă, el s-a referit la titlurile obținute între 1999 și 2001, inclusiv cel de „Cel mai bun om de afaceri al anului 1999”.

17. La 28 martie 2006, Curtea Supremă de Justiție a menținut hotărârile judecătorești ale instanțelor de judecată inferioare. Instanța supremă a constatat că reclamanta a împrumutat sume mari de bani și că a evitat să

contacteze cu creditorii ei, și că a refuzat să returneze datoriile. Ea nu a negat faptul că a împrumutat banii, dar a explicat că a investit banii în produse cosmetice și că nu poate deocamdată să-i întoarcă. În plus, reclamanta s-a prezentat creditorilor ca o persoană credibilă – reprezentantul oficial al companiei franceze în Moldova – în timp ce, de fapt, ea nu era reprezentanta companiei. Prin urmare, ea a prezentat eronat victimelor natura relației pe care o stabiliseră. Deși ea a confirmat în scris datoriile pe care le avea la victime, reclamanta ar fi evitat să se întâlnească cu ei și nu intenționa să plătească datoriile.

18. Decizia Curții Supreme de Justiție a rămas irevocabilă. La 18 decembrie 2006, Curtea Supremă de Justiție a respins recursul în anulare declarat de reclamantă.

19. La 26 martie 2009, reclamanta a fost eliberată din închisoare.

20. Reclamanta a declarat că ea întors o parte din banii pe care i-a împrumutat, dar nu era în stare să restituie sumele rămase din cauza faptului că activitatea ei economică a fost întreruptă de arestarea ei.

II. RAPOARTELE RELEVANTE ALE COMITETULUI EUROPEAN PENTRU PREVENIREA TORTURII ȘI TRATAMENTELOR SAU PEDEPSELOR INUMANE SAU DEGRADANTE

21. Părțile relevante ale Raportului Comitetului pentru prevenirea torturii și tratamentelor sau pedepselor inumane sau degradante (CPT) cu privire la vizita din 20-30 septembrie 2004 (CPT/Inf (2006) 7) în Republica Moldova sunt următoarele (traducere neoficială):

„55. Situația în majoritatea penitenciarelor vizitate, impusă de starea economică din țară, a rămas dificilă și s-au regăsit un șir de probleme ce țin de condițiile materiale și regimurile de detenție care au fost deja identificate în timpul vizitelor din 1998 și 2001.

La aceasta se adaugă problema supraaglomerării, care rămâne gravă. De fapt, chiar dacă penitenciarele vizitate nu funcționau la capacitatea lor deplină – precum este cazul Închisorii nr. 3 în care numărul deținuților s-a redus sensibil în comparație cu cel din ultima vizită a Comitetului - ele continuă să fie extrem de aglomerate. De fapt, norma de spațiu mai era încă bazată pe un nivel foarte criticabil de 2 m² pentru un deținut, care, în practică, este deseori și mai mică.

79. Vizita de observare efectuată în Închisoarea nr. 3 din mun. Chișinău nu aduce vești îmbucurătoare. Progresele constatate sunt de fapt minime și se limitează la niște reparații curente. Reparația sistemului de ventilare a putut fi efectuată, în primul rând, datorită susținerii financiare a societății civile (în special, a ONG-urilor), iar crearea locurilor pentru plimbări zilnice se datorează susținerii din partea deținuților și a familiilor lor.

Reparația, renovarea și întreținerea celulelor sunt puse, în totalitate, în sarcina deținuților și a familiilor lor, care, de asemenea, plătesc pentru materialele necesare. La fel, ei trebuie să-și aducă cearșafuri și lenjerie de pat, instituția penitenciară putând să le acorde doar saltele folosite.

Într-un cuvânt, condițiile în marea majoritate a celulelor din blocurile I - II și din celulele de tranzit continuă a fi foarte rele. ...

În fine, deși a fost redusă drastic supraaglomerarea, se observă, în continuare, un nivel foarte înalt, chiar intolerabil al ratei de ocupare a celulelor.

83. Cu excepția Coloniei ... din Lipcani ... cantitatea și calitatea hranei deținuților constituie o îngrijorare deosebită. Delegația a primit numeroase plângeri cu privire la lipsa cărnii și a produselor lactate. Constatările delegației, atât cu privire la stocurile de hrană, cât și la meniuri, confirmă credibilitatea acestor plângeri. De asemenea, constatările ei confirmă că în anumite locuri (în Închisoarea nr. 3, ...) hrana servită era respingătoare și, cu adevărat, necomestibilă (spre exemplu, prezența insectelor și a paraziților). Acest lucru nu este deloc surprinzător, având în vedere starea generală a bucătăriilor și echipamentul modest al acestora.

Autoritățile moldovenești au subliniat întotdeauna dificultățile financiare în asigurarea alimentării adecvate a deținuților. Totuși, Comitetul insistă că aceasta constituie o cerință fundamentală a vieții, care trebuie asigurată de către stat persoanelor aflate în custodia acestuia și că nimic nu poate să-l exoneraze de o astfel de responsabilitate. ...”

22. Părțile relevante ale raportului CPT cu privire la vizita efectuată în Republica Moldova între 21 și 25 noiembrie 2005 (CPT/Inf (2008) 35) sunt următoarele (traducere neoficială):

„9. ... În ceea ce privește resursele financiare, nevoie elementare de trai din închisori sunt doar parțial acoperite din bugetul de stat: la nivelul a 33% pentru hrană (carnea, laptele și ouăle fiind obținute din proiecte umanitare). ...”

23. Părțile relevante ale raportului CPT cu privire la vizita efectuată în Republica Moldova între 14 și 24 septembrie 2007 (CPT/Inf (2008) 39) sunt următoarele (traducere neoficială):

„47. CPT nu poate decât să salute măsurile menționate mai sus adoptate de autoritățile Republicii Moldova. Însă, informația colectată de delegația Comitetului în timpul vizitei din 2007 demonstrează că mai sunt multe de făcut. În special, suprapopularea continuă să fie o problemă; în ciuda faptului că toate unitățile vizitate funcționau cu mult sub capacitățile lor oficiale, iar spațiul locativ pentru fiecare deținut se reducea în medie la 2 m², și nu la standardul de 4 m² prevăzut de legislația Republicii Moldova.

CPT este convins că singura cale viabilă de a controla suprapopularea și de a atinge standardul de 4 m² de spațiu locativ per deținut este adoptarea unor politici care să limiteze sau să moduleze numărul deținuților trimiși la închisoare.

În legătură cu aceasta, Comitetul trebuie să sublinieze necesitatea unei strategii care să acopere atât admiterea cât și eliberarea din închisoare pentru a asigura că închisoarea este într-adevăr ultima soluție. Aceasta implică, în primul rând, punerea accentului pe măsurile neprivative de libertate care pot fi aplicate în perioada de dinaintea aplicării pedepsei cu închisoarea și, în al doilea rând, adoptarea unor măsuri care să faciliteze reintegrarea în societate a persoanelor care au fost private de libertate.

CPT are încredere că autoritățile Republicii Moldova vor continua eforturile lor în combaterea fenomenului suprapopulării, iar în acest proces se vor ghida de Recomandarea Rec(99)22 Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei cu privire la suprapopularea închisorilor, precum și de Recomandarea Rec(2003)22 cu privire la eliberarea condiționată.”

ÎN DREPT

I. PRETISA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 3 AL CONVENȚIEI

24. Reclamanta s-a plâns de faptul că a fost deținută în condiții inumane și că nu i s-a acordat îngrijire medicală suficientă în timpul detenției. În plus, atunci când a fost externată din spital la 20 martie 2003, procurorul nu i-a permis să-și continue tratamentul în spital. Ea a invocat articolul 3 al Convenției, care stipulează următoarele:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

A. Admisibilitatea

1. Condițiile de detenție

25. Guvernul a susținut că reclamanta nu a epuizat căile accesibile de recurs intern în ceea ce privește plângerea formulată în temeiul articolului 3 al Convenției. Mai precis, ea ar fi putut depune o acțiune în despăgubire în instanța de judecată civilă pentru compensarea pretinselor condiții inumane de detenție, dar ea nu a depus o astfel de acțiune.

26. Curtea reiterează că a constatat cu alte ocazii faptul că recursul invocat de Guvern nu constituie un „recurs efectiv” în ceea ce privește încălcările continue ale articolului 3 al Convenției (a se vedea, de exemplu, *Rotaru v. Moldova*, nr. 51216/06, § 25, 15 februarie 2011, și alte referințe menționate). În prezenta cauză, reclamanta se afla încă în detenție la data depunerii cererii la Curte. Prin urmare, această obiecție trebuie respinsă.

27. Curtea notează că această plângere nu este vădit neîntemeiată în sensul articolului 35 § 3 (a) al Convenției. Ea notează în continuare că aceasta nu este inadmisibilă în baza altor temeiuri. Așadar, ea trebuie declarată admisibilă.

2. Plângerea în temeiul articolului 3

28. În ceea ce privește plângerea reclamantei în privința refuzului procurorului din 20 martie 2003 de a-i permite să fie spitalizată pentru tratament, Curtea notează că reclamanta nu a prezentat niciun document care să confirme rezultatul plângerii pe care a depus-o în această privință la nivel național (a se vedea paragraful 9 de mai sus). Chiar dacă am presupune că ea a epuizat recursurile interne prin contestarea în instanța de judecată a eventualei decizii luate de procuror, ea și-a depus cererea la 17 octombrie 2005, cu doi ani după evenimentele vizate. Reiese că această plângere a fost formulată tardiv și trebuie respinsă în conformitate cu articolul 35 § 1 și § 4 al Convenției.

29. În plus, Curtea consideră că reclamanta nu și-a întemeiat plângerea privind îngrijirea medicală insuficientă care i-ar fi fost oferită în timpul detenției. Dimpotrivă, dosarul conține documente care confirmă că ea avusese probele de sănătate și înainte de arest și că era consultată în mod regulat de diverși doctori, și că a urmat tratamentul prescris de doctori. Prin urmare, această plângere este vădit neîntemeiată și trebuie respinsă în conformitate cu articolul 35 § 1 și § 4 al Convenției.

B. Fondul

1. Argumentele părților

30. Reclamanta s-a plâns de faptul că condițiilor de detenție din Penitenciarul nr. 13 au fost inumane (a se vedea paragraful 12 de mai sus). Ea a adăugat că mâncarea era necomestibilă, constând „într-o supă tulbure cu crupe, în farfurii prost spălate” și ceai neplăcut. Singura ei alinare erau coletele primite de la fiica ei, care, încă, de multe ori nu ajungeau la ea.

31. Guvernul a reiterat că reclamanta nu a formulat o plângere la nivel național în privința condițiilor de detenție și că nu a inițiat o acțiune în instanța de judecată pentru a pretinde compensații. Aceasta confirmă că reclamanta însăși nu consideră că condițiile din închisoare au fost sub standard.

32. Guvernul a adăugat că în timpul detenției reclamanta a fost deținută în celula nr. 106, celula care măsoară 10 m² și este proiectată să găzduiască șase deținuți; celula nr. 107 (14.75 m² pentru opt deținuți); celula nr. 109 (14.1 m² pentru șase deținuți); celula nr. 110 (14.64 m² pentru opt deținuți) și celula nr. 111 (14.1 m² pentru opt deținuți). Prin urmare, s-a respectat minimul de 2 m² de spațiu personal pentru fiecare deținut. Fiecare celulă are acces la lumina zilei printr-o fereastră și este ventilată corespunzător, are robinet de apă și toaletă separată de restul celei de un perete. Temperatura este menținută peste 18 °C iarna, iar deținuții pot face duș periodic. Fiecare celulă are aparat de radio, iar deținuții au voie să instaleze televizoare și alte

echipamente audiovizuale permise de regulamente. De trei ori pe zi li se servește mâncare caldă, iar aceasta este de calitate și cantitate acceptabilă.

33. În cele din urmă, Guvernul s-a referit la faptul că, pe lângă exercițiile de o oră zilnic la care avea dreptul reclamanta, începând cu 9 februarie 2006, ea a început să lucreze în grupul de curățenie, astfel încât era în afara celulei zilnic.

2. *Aprecierea Curții*

34. Curtea reiterează că, în conformitate cu jurisprudența sa, relele tratamente trebuie atingă un anumit nivel de gravitate pentru a cădea sub incidența articolului 3. Aprecierea nivelului minim este, în natura lucrurilor, relativă; ea depinde de toate circumstanțele cauzei, precum durata tratamentului, efectele sale psihice și mintale și, în anumite cazuri, sexul, vârsta și starea de sănătate a victimei (a se vedea *Kudła v. Poland* [GC], nr. 30210/96, § 91, ECHR 2000-XI, și *Peers v. Greece*, nr. 28524/95, § 67, ECHR 2001-III). Deși scopul unui astfel de tratament este un factor care trebuie luat în considerare, în special dacă s-a urmărit umilirea sau înjosirea victimei, lipsa unui astfel de scop nu duce inevitabil la constatarea faptului că nu a avut loc o încălcarea a articolului 3 (a se vedea *Peers*, citată mai sus, § 74).

35. În prezenta cauză, Curtea notează că reclamanta a făcut o descriere detaliată a condițiilor de detenție, inclusiv cu privire la suprapopularea celulelor și la mâncarea de proastă calitate. În observațiile depuse de Guvern, acesta a dat câteva detalii specifice privind mărimea celulelor și numărul persoanelor deținute în acestea (a se vedea paragraful 23 de mai sus). Curtea observă că în toate celulele în care a fost deținută reclamanta, spațiul personal disponibil fiecărui deținut nu depășea 2.5 m², care este cu mult sub minimul de 4 m² abordat frecvent de CPT și Curte (a se vedea, de exemplu, *Rotaru v. Moldova*, citată mai sus, § 38). Deși faptul că reclamanta lucra în afara celulei ar fi putut să-i ofere o anumită ușurare, faptul că ea a petrecut timp de mai mulți ani fiecare noapte într-un asemenea spațiu strâmt a rezultat în suferințe care ating nivelul minim de gravitate în sensul articolului 3 al Convenției. De asemenea, trebuie notat faptul că reclamanta a petrecut mai mult de opt luni în asemenea condiții, înainte să fie lăsată să lucreze în afara celulei.

36. În ceea ce privește argumentul Guvernului privind absența plângerilor, Curtea notează că reclamanta a depus cel puțin o plângere de acest gen la Curtea de Apel (a se vedea paragraful 12 de mai sus) și că se pare că ea a primit un răspuns la plângerea sa. Astfel, nu se poate susține că reclamanta a recunoscut implicit că condițiile din timpul detenției sale erau bune.

37. Curtea notează că deși Guvernul a respins argumentele reclamantei privind calitatea și cantitatea mâncării, Guvernul nu a prezentat niciun detaliu specific care să demonstreze contrariul, în special în ceea ce privește

mâncarea servită în primii ani de detenție. Descrierea făcută de reclamantă corespunde celei făcute de CPT câteva luni mai devreme (a se vedea paragrafele 21-23 de mai sus). Prin urmare, Curtea acceptă argumentul reclamantei în această privință.

38. Având în vedere cele de mai sus, Curtea constată că reclamanta a fost deținută în condiții incompatibile cu cerințele articolului 3 al Convenției. Prin urmare, a avut loc încălcarea acestei prevederi.

II. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 6 § 3 AL CONVENȚIEI

39. Reclamanta s-a plâns de încălcarea articolului 6 § 3 al Convenției pe motiv că instanțele de judecată nu au audiat martorii săi și nu a dispus traducerea documentelor-cheie.

Părțile relevante ale articolului 6 § 3 stipulează următoarele:

„Orice acuzat are, mai ales, dreptul:

...

(b) să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale ;

...

(d) să audieze sau să solicite audierea martorilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării ;

(e) să fie asistat gratuit de un interpret, dacă nu înțelege sau nu vorbește limba folosită la audiere.”

A. Admisibilitatea

40. Guvernul a susținut că reclamanta nu a epuizat căile accesibile de recurs intern deoarece nu a invocat în instanțele judecătorești naționale chestiunea privind citarea martorului O.G. sau examinarea traducerii documentelor din Franța.

41. Însă, Curtea notează că reclamanta a formulat astfel de cereri în apel și în timpul procesului la Curtea de Apel Chișinău (a se vedea paragrafele 12 și 13 de mai sus). Prin urmare, această obiecție trebuie respinsă.

42. Curtea notează că această plângere nu este vădit neîntemeiată în sensul articolului 35 § 3 (a) al Convenției. Ea notează în continuare că aceasta nu este inadmisibilă în baza altor temeuri. Așadar, ea trebuie declarată admisibilă.

B. Fondul

43. Reclamanta s-a plâns de faptul că instanțele judecătorești naționale nu l-au citat pe martorul O.G. și nu i-au permis să pună întrebări martorilor acuzării, și să examineze materialele obținute în rezultatul scrisorii rogatorii trimise autorităților franceze. De asemenea, ea a pretins că nu a putut să urmărească corespunzător mersul procesului și să înțeleagă hotărârile judecătorești pronunțate, deoarece acestea nu au fost traduse pentru ea în limba rusă, așa cum prevede legea, ea nevorbind limba română.

44. Potrivit Guvernului, autoritățile de urmărire penală au colectat suficiente dovezi în privința vinovăției reclamantei astfel încât documentele obținute de la autoritățile franceze nu au fost necesare pentru punerea ei sub acuzare. Prin urmare, acuzarea nu s-a bazat pe răspunsul la scrisoarea rogatorie, iar instanțele de judecată nu s-au bazat în hotărârile lor judecătorești pe niciun document obținut în rezultatul scrisorii rogatorii. Reclamanta nu a depus nicio plângere la autoritățile naționale cum că ea sau avocatul ei nu au avut posibilitatea să adreseze întrebări martorilor acuzării. Dimpotrivă, dosarul conține cererea reclamantei de audiere a martorului F. pe care instanța de judecată a admis-o și a audiat martorul.

45. În plus, instanțele judecătorești ierarhic superioare au notat că documentele au fost examinate de instanța de judecată ierarhic inferioară și că nu a existat necesitatea de a le examina în apel. Reclamanta nu a depus nicio plângere în privința faptului că nu înțelegea nimic în timpul procedurilor și nici nu a solicitat traducere în rusă, semnând întotdeauna documentele și având la dispoziție un avocat vorbitor de română.

46. Curtea notează, în primul rând, că în scrisoarea din 17 mai 2010 ea a solicitat Guvernului să-i prezinte hotărârile judecătorești adoptate în prima instanță sau cele din apel prin care s-a admis sau respins audierea martorului O.G. Curtea nu a primit o atare hotărâre, deși reclamanta s-a plâns expres despre refuzul procurorului și al primei instanțe de judecată de a-l cita pe O.G. (a se vedea paragrafele 11 și 12 de mai sus), care, în opinia ei, ar fi confirmat faptul că ea nu se ascundea de creditori și că plătea datoria unuia din ei – mamei lui O.G. – în decursul perioadei vizate. Curtea reiterează că este în primul rând responsabilitatea instanțelor de judecată naționale să aprecieze relevanța și admisibilitatea declarațiilor martorilor. Însă, faptul că nu există nicio hotărâre judecătorească adoptată de instanțele de judecată naționale în privința cererii reclamantei de a-l audia pe O.G. ridică prin sine o problemă în temeiul articolului 6 al Convenției, deoarece reclamanta a fost privată de un posibil important mijloc de apărare (a se vedea, de exemplu, *Vidal v. Belgium*, 22 aprilie 1992, § 34, Series A nr. 235-B).

47. Curtea ia act de argumentul Guvernului cum că documentele obținute din Franța ca răspuns la scrisoarea rogatorie nu au fost incluse în dosar deoarece acuzarea le-a considerat irelevante. Însă, Curtea amintește că „... paragraful 1 al articolului 6 al impune, în virtutea cerinței echității, ... ca

autoritățile de urmărire penală să pună la dispoziția apărării toate probele materiale în favoarea sau defavoarea acuzatului” (a se vedea *Edwards v. the United Kingdom*, 16 decembrie 1992, § 36, Series A nr. 247-B). Într-adevăr, era la latitudinea reclamantei și al avocatului ei de a decide dacă puteau folosi materialele vizate în apărarea ei, iar la latitudinea instanțelor de judecată era concluzia finală în privința importanței acestor probe pentru soluția cauzei. În consecință, reiese că omisiunea acuzării de a pune la dispoziția apărării și a instanțelor de judecată materialele traduse obținute din Franța – în absența unei hotărâri judecătorești motivate de a îngădi accesul apărării la acestea – este ca atare incompatibilă cu obligația echității prevăzute de articolul 6 al Convenției.

48. Constatările de mai sus sunt suficiente pentru Curte pentru a conchide că a avut loc încălcarea drepturilor reclamantei garantate de articolul 6 § 3 al Convenției.

III. ALTE PRETINSE ÎNCĂLCĂRI ALE CONVENȚIEI

A. Plângeri bazate pe articolul 5 al Convenției și pe articolul 1 al Protocolului nr. 4 la Convenție

49. Reclamanta s-a plâns de încălcarea articolului 5 § 1 și § 3 al Convenției în ceea ce privește pretinsa reținere neînregistrată în perioada 13-20 martie 2003 și detenția sa ulterioară neîntemeiată. De asemenea, ea s-a plâns în temeiul articolului 1 al Protocolului nr. 4 la Convenție că a fost deținută pentru un singur motiv – acela că nu era în stare să-și plătească datoriile.

50. Curtea notează că reclamanta nu a solicitat în mod expres ca instanțele de judecată naționale să declare ilegală detenția sa între 13 și 20 martie 2003. În absența unei hotărâri judecătorești definitive, curgerea termenului de șase luni pentru depunerea cererii la Curte a început la data la care pretinsa detenție ilegală a încetat, adică la 20 martie 2003. Luând în considerare faptul că cererea a fost depusă la 17 octombrie 2005, această plângere trebuie, prin urmare, să fie respinsă ca fiind tardivă, în conformitate cu articolul 35 §1 și §4 al Convenției.

51. Curtea consideră, în continuare, că reclamanta nu și-a fundamentat plângerea depusă în baza articolului 5 § 3 al Convenției în privința faptului că detenția ei ulterioară nu a fost suficient motivată. Ea observă că reclamanta doar a descris la general pretinsa lipsă a motivării în hotărârile judecătorești ale instanțelor naționale care dispuneau arestarea sa preventivă, și nu a prezentat copii ale acestor hotărâri. În mod similar, plângerea formulată în baza articolului 1 al Protocolului nr. 4 la Convenție este neîntemeiată.

Prin urmare, Curtea conchide că acest capăt de cerere este vădit neîntemeiat și că trebuie respins în conformitate cu articolul 35 § 3 (a) și § 4 al Convenției.

B. Plângerea bazată pe articolul 6 § 2 al Convenției

52. Reclamanta s-a plâns de încălcarea articolului 6 § 2 al Convenției, susținând că instanțele de judecată nu au cântărit adecvat dreptul său la prezumția nevinovăției în raport cu probele privind vinovăția ei.

53. Curtea constată că această plângere nu este întemeiată, deoarece reclamanta nu a prezentat nicio probă care să demonstreze că instanțele de judecată au încălcat prezumția nevinovăției atunci când au examinat cazul său. Prin urmare, aceasta trebuie respinsă ca inadmisibilă în conformitate cu articolul 35 § 3 (a) și § 4 al Convenției.

C. Plângerea bazată pe articolul 8 al Convenției

54. Reclamanta s-a plâns și de încălcarea articolului 8 al Convenției în urma refuzului autorităților închisorii de a-i permite să-și vadă rudele, inclusiv să meargă la înmormântarea fratelui ei, și să trimită scrisori.

55. Curtea consideră că această plângere este neîntemeiată, deoarece reclamanta nu a prezentat nicio probă în susținerea faptului că autoritățile închisorii au refuzat să-i permită să-și vadă rudele sau că corespondența ei era monitorizată. În plus, odată ce contactele ei cu lumea exterioară erau limitate înainte de transferul la Penitenciarul nr. 13 la 28 mai 2003 din cauza cerințelor urmăririi penale, orice plângere implicită în privința acelei perioade este tardivă pentru același motiv menționat în paragraful 50 de mai sus. Prin urmare, această plângere trebuie respinsă ca inadmisibilă în conformitate cu articolul 35 § 3 (a) și § 4 al Convenției.

D. Plângerea bazată pe articolul 1 al Protocolului nr. 1

56. Reclamanta s-a plâns de încălcarea articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție din cauză că a fost obligată să plătească integral datoria către creditori, odată ce ea returnase deja o parte din datorie.

57. Curtea nu constată că a avut loc vreo ingerință nejustificată sau disproporționată în dreptul reclamantei la protecția proprietății. Ea notează că instanțele de judecată naționale au examinat argumentele reclamantei în privința existenței unei obligații de plată integrală către creditori și le-au respins prin hotărâri judecătorești care nu sunt afectate de arbitraritate. Această plângere trebuie respinsă, deci, ca inadmisibilă în conformitate cu articolul 35 § 3 (a) și § 4 al Convenției.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

58. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înalțelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul material

59. Reclamanta a argumentat că în urma detenției sale ilegale și a condamnării ea a pierdut afacerea care avea o cifră de afaceri anuală de 100 000 dolari americani (USD), ceea ce a dus la o pierdere totală de 600 000 USD. De asemenea, ea a pretins 50 000 EUR cu titlu de costuri medicale ocazionate de tratamentul necesar pentru recuperarea din starea de sănătate afectată de tratamentul medical insuficient și condițiile inumane de detenție. De asemenea, ea a pretins 4 500 EUR cu titlu de costuri ale medicamentelor și a alimentelor trimise de rudele sale, deoarece Statul nu i le furniza în calitate și cantitatea suficientă.

60. Guvernul consideră că calculele reclamantei sunt neîntemeiate și nefundamentate pe probe.

61. Curtea reiterează că a constatat în prezenta cauză încălcarea articolului 3 (condițiile de detenție) și a articolului 6 § 3 ale Convenției. Ea nu vede nicio legătură rezonabilă între aceste încălcări și pretenția privind pierderea profitului. De asemenea, ea notează că a declarat inadmisibilă plângerea formulată în baza articolului 3 al Convenției privind asistența medicală acordată reclamantei în timpul detenției. Prin urmare ea nu poate examina pretenția privind costurile medicale care ar fi fost necesare pentru recuperarea ei după eliberare. În cele din urmă, Curtea consideră că prejudiciul cauzat reclamantei prin servirea unei hrane de proastă calitate trebuie examinată cu titlu de prejudiciu moral.

Prin urmare, Curtea respinge pretențiile reclamantei cu acest titlu.

B. Prejudiciul moral

62. Reclamanta a pretins 1 000 000 EUR cu titlu de prejudiciu cauzat reputației sale de om de afaceri și pentru suferința cauzată de condițiile inumane de detenție.

63. Guvernul consideră că suma pretinsă este extrem de exagerată în comparație cu adjudecărilor făcute de Curte în cauze similare în raport cu Republica Moldova.

64. În lumina constatării încălcării articolelor 3 și 6 ale Convenției și adoptând o decizie pe bază de echitate Curtea acordă reclamantei 4 500 EUR cu titlu de prejudiciu moral.

C. Costuri și cheltuieli

65. Reclamanta a lăsat la discreția Curții suma care urmează a fi acordată cu acest titlu.

66. Guvernul consideră că reclamanta nu a formulat nicio pretenție cu acest titlu.

67. Curtea observă că pentru ca costurile și cheltuielile să fie incluse în suma acordată în conformitate cu articolul 41 ea trebuie să examineze dacă acestea au fost în mod real și în mod necesar suportate de reclamant și dacă sunt rezonabile în ceea ce privește cuantumul (a se vedea *Nilsen and Johnsen v. Norway* [GC], nr. 23118/93, § 62, ECHR 1999-VIII).

68. În prezenta cauză, reclamanta nu a pretins o sumă specifică și nu a demonstrat că a suportat sau că urmează să suporte vreo cheltuială. În același timp, Curtea consideră că este rezonabil să acorde reclamantei suma de 100 EUR cu titlu de costuri și cheltuieli incidentale.

D. Dobânda de întârziere

69. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* plângerile în baza articolului 3 (în ceea ce privește condițiile de detenție) și a articolului 6 § 3 admisibile, iar restul cererii inadmisibil;
2. *Hotărăște* că a avut loc încălcarea articolului 3 al Convenției în ceea ce privește condițiile de detenție a reclamantei;
3. *Hotărăște* că a avut loc încălcarea articolului 6 § 3 al Convenției;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantei, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă, în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, următoarele sume, care să fie convertite în lei moldovenești conform ratei aplicabile la data executării hotărârii:
 - (i) EUR 4 500 (patru mii cinci sute de euro), cu titlu de prejudiciu moral, plus orice taxă care poate fi percepută; și
 - (ii) EUR 100 (o sută de euro), cu titlu de costuri și cheltuieli, plus orice taxă care poate fi percepută;

(b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente.

5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantei privind satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 15 mai 2012, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Santiago Quesada
Grefier

Josep Casadevall
Președinte